

Odkrywamy Świętokrzyskie - Krzelów

WIADOMOŚCI Z KIELC 20.04.2012, 04:00

14 ZDJĘĆ

Janusz Kędracki

- Krzelów (gm. Sędziszów), XIX-wieczny dwór z półkolistym gankiem od Jarosław Kubalski / Agencja Wyborcza.pl

KRZELÓW

ODKRYWAMY
ŚWIĘTOKRZYSKIETURYSTYKA W
KIELCACH

Zobaczyć tu można resztki średniowiecznego rycerskiego zamku i XIX-wieczny dwór z oficynami. W jednej z nich znajduje się piec kaflowy, na którym widnieją ponoć znaki masońskie.

Z zamku został tylko niewielki kopczyk gruzów zarośniętych przez trawę i krzaki. Znajduje się pośród stawów rybnych w dolinie rzeki Mierzawy, na niewielkiej wysepce, którą z daleka wyróżnia rosnący na niej klon. Zbudował ten zamek w XIV wieku wojewoda sandomierski Mszczuj Koziegłowski z Krzelowa herbu Lis. Do 1427 roku należał do Niemierzy, także z rodu Lisów, kanonika katedry i kustosa kolegiaty św. Floriana w Krakowie. Później wraz z okolicznymi dobrami przeszedł w ręce Jana Skrzelowskiego herbu Topór. Zamek prawdopodobnie uległ zniszczeniu w czasie potopu szwedzkiego. Na umieszczonej w pobliżu wysepki tablicy widnieje informacja, że jeszcze w XVIII wieku był zamieszkały przez Ossolińskich. Do tego rodu, pieczętującego się także herbem Topór, Krzelów należał do 1756 roku. Wtedy Michał Ossoliński, ojciec Józefa Maksymiliana, założyciela Zakładu Naukowego im. Ossolińskich we Lwowie, sprzedał te dobra Dominikowi Wielowieyskiemu.

REKLAMA

REKLAMA

Zapewne jeszcze za Ossolińskich na wzgórzu położonym kilkaset metrów na południe od zamku zbudowany został dwór lub pałac, na którego fragmentach w 1831 roku wzniesiono nowy. Krzelów przejął wówczas po żonie Joannie z Wielowiejskich Jan hrabia Ledóchowski. Długo się nim nie cieszył, ponieważ za to, że walczył przyczynił się do przegłosowania w Sejmie detronizacji cara Mikołaja I i za udział w powstaniu listopadowym, majątek został mu skonfiskowany. W 1889 roku nabył go Zygmunt Andrzej Wielopolski, syn margrabiego Aleksandra, podobnie jak ojciec zwolennik uległości wobec cara i Rosji. Jego druga żona Elżbieta z Niezabitowskich spędzała w Krzelowie lato. Z "Monografii historycznej i gospodarczej powiatu jędrzejowskiego" Seweryna Borkiewicza i Zygmunta Linowskiego dowiadujemy się, że urządziła tu park i duży ogród, które służyły z pięknych kwiatów, roślin i owoców. Ostatnim dziedzicem Krzelowa był Alfred Wielopolski, syn Zygmunta.

Po wojnie część dworskiego majątku przejęła szkoła rolnicza (obecnie Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Macieja Rataja). Do jej gospodarstwa pomocniczego należą dawne budynki gospodarcze oraz m.in. rządcówka z XIX wieku. Sam dwór ma prywatnego właściciela, który planuje urządzić w nim obiekt hotelowo-gastronomiczny. Parterowy budynek z poddaszem i półkolistym gankiem od południowej strony jest obecnie remontowany. Na jego elewacji zachowały się resztki elementów dekoracyjnych, zwracają uwagę muszle i kwiaty nad drzwiami i oknami. Galerie łączą dwór z dwoma oficynami. Wschodnia została już odnowiona. W zachodniej, która czeka na remont, zachował się piec z kaflami, na których widnieją herby i tajemnicze znaki. - Jeden z historyków powiedział, że to znaki masońskie - informuje właściciel Henryk Herman.

janusz.kedracki@kielce.agora.pl

Jak tam trafić

Krzelów to wieś w gminie Sędziszów, dojazd z Sędziszowa drogą na Mstyczów. Dwór z parkiem położony jest po jej południowej stronie (500 33' 26" N, 190 59' 38"), dojsie do wysepki z resztkami zamku groblą między stawami od drogi z Krzelowa na Bugaj (500 33' 34" N, 190 59' 12").